

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада зерттеу жұмысының бала дамуына әсері

ЖАРИЯЛАНДЫ
28.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/177319/>**Тажибаева Фаридә Еркимбаевна****Тәрбиеші****Шымкент қаласы****126" Шұғыла» б/б II корпус**

Кіріспе: Зерттеу жұмысы – мектепке дейінгі ұйымдардағы білім беру процесінің бірегей және маңызды бөлігі. Бұл әдіс балалардың дүниетанымын кеңейтіп, олардың қоршаған ортаны саналы түрде қабылдауына ықпал етеді. Баланың табиғаты бойынша зерттеуші болып табылатынын ескерсек, олардың әрдайым жаңа нәрсені үйренуге және түсінуге ұмтылуы табиғи қажеттілік болып табылады. Балабақшада жүргізілетін зерттеу жұмыстары осы қажеттілікті қанағаттандырып, балаға табиғи танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Негізгі бөлім:

Зерттеу жұмысы балалардың қоршаған ортаны зерттеу, бақылау және анализ жасау арқылы жаңа білім алуын қамтиды. Бұл процестің негізі баланың қызығушылығынан және табиғи зерттеушілік белсенділігінен басталады. Қоршаған әлемді зерттеу арқылы бала тек ақпарат жинап қана қоймайды, сонымен қатар ойлау жүйесін, ой қорыту және мәселені шешу дағдыларын дамытады. Зерттеу жұмыстары балаға әртүрлі мәселелерге тереңірек үңілуге, өз ойларын еркін жеткізуге және шығармашылық тұрғыдан ойлауға мүмкіндік береді. Балабақшадағы зерттеу жұмыстары балалардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, олардың сенімділік, дербестік және жауапкершілік секілді тұлғалық қасиеттерін дамытуға көмектеседі.

Балабақшадағы зерттеу жұмыстары баланың танымдық белсенділігін оятады және дамытуға ықпал етеді. Зерттеу процесі барысында балалар жаңа білімді тәжірибе

арқылы игеріп, оны түрлі жағдайларда қолдануға үйренеді. Мысалы, өсімдіктердің өсуін бақылау, ауа райының өзгерістерін байқау сияқты қарапайым зерттеулер балалардың табиғат заңдылықтарын түсінуіне және танымдық дағдыларын дамытуға көмектеседі. Балалар зерттеу арқылы қоршаған әлемнің заңдылықтарын түсініп, ғылыми ұғымдарды қалыптастырады. Зерттеу жұмыстарын орындау барысында балаларға шығармашылық қабілеттерін көрсетуге мол мүмкіндік беріледі. Олардың әрбір әрекеті – мәселелерді шешудің жаңа жолдарын іздеуге бағытталған. Мысалы, балалар белгілі бір құбылысты түсіндіру үшін гипотезалар ұсынады, әртүрлі тәжірибелер жүргізеді, нәтижелерді салыстырады және қорытынды жасайды. Бұл олардың шығармашылық ойлауын дамытып, қоршаған әлемге жаңаша көзқарас қалыптастыруына септігін тигізеді.

Мысалы, табиғаттағы құбылыстарды бақылау немесе зертханалық тәжірибелер жүргізу кезінде балалар әр қадамды мұқият орындауға тырысады. Бұл олардың зейінін арттырып, зейінділік пен тәртіпке үйретеді.

Зерттеу жұмыстарын орындау көбіне ұжымдық әрекеттер арқылы жүзеге асады. Балалар бірлесіп жұмыс істеу, топтық зерттеулер жүргізу арқылы бір-бірімен қарым-қатынас жасап, ынтымақтастыққа бейімделеді. Олар өз ойларын еркін айтып, басқалардың пікірін тыңдай отырып, ортақ шешім қабылдауды үйренеді. Бұл олардың коммуникативтік дағдыларын дамытып, командада жұмыс істеу қабілетін арттырады. Зерттеу жұмыстары балаға логикалық ойлау дағдыларын қалыптастырып, өз бетінше шешім қабылдауға көмектеседі. Балалар зерттеу барысында әртүрлі болжамдар жасап, оларды тексеру үшін тәжірибелер жүргізеді. Бұл әрекет балада мәселелерді шешудің шығармашылық тәсілдерін қалыптастырып, кез келген жағдайда дұрыс шешім қабылдау қабілетін дамытады. Сондай-ақ зерттеу жұмыстары баланы жоспарлау, талдау және бағалау қабілеттерін жетілдіреді.

Балабақшада зерттеу жұмысын тиімді ұйымдастыру үшін тәрбиеші әртүрлі қызықты және балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес келетін тақырыптарды таңдауы қажет. Зерттеу процесі балалар үшін қызықты әрі тартымды болуы маңызды, сондықтан зерттеу жұмыстарына ойын элементтерін қосу өте тиімді. Мысалы, табиғаттағы өзгерістерді бақылау, ауа райының құбылыстарын зерттеу, су, ауа, топырақтың қасиеттерін зерттеу сынды тәжірибелер балалардың үлкен қызығушылығын тудырады.

Тәжірибелер жасау

Балабақшада балаларға қарапайым тәжірибелер жасау арқылы ғылыми құбылыстарды түсіндіруге болады. Мысалы, су мен мұздың қасиеттерін зерттеу, өсімдіктердің өсуіне қажетті жағдайларды бақылау, жануарлардың тіршілік ету ерекшеліктерін зерттеу арқылы балалардың ғылыми танымын дамытуға болады.

Бақылау жүргізу

Балалар қоршаған ортадағы өзгерістерді үнемі бақылау арқылы табиғат

құбылыстарының мәнін түсінуге мүмкіндік алады. Олар жануарлар мен өсімдіктердің даму үдерісін, ауа райын, күн мен түннің алмасуын бақылап, осы құбылыстардың өзара байланысын анықтайды.

Қорытынды

Балабақшада зерттеу жұмысын ұйымдастыру баланың жан-жақты дамуына айтарлықтай ықпал етеді. Зерттеу жұмыстары арқылы бала қоршаған ортаны танып, жаңа білім мен дағдыларды меңгереді. Зерттеу жұмысы тек баланың танымдық қабілеттерін ғана емес, сонымен бірге шығармашылық ойлауын, зейінін, зейінділігін және логикалық ойлау қабілеттерін дамытады. Сонымен қатар, балалардың әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдылары қалыптасады. Сондықтан, зерттеу жұмыстары мектепке дейінгі білім берудің ажырамас бөлігі ретінде бала дамуының маңызды құралы болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. *Әбілқасым А. М. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық процестерін қарым-қатынас арқылы дамытудың психологиялық маңыздылығы*
2. *Капенова А. А., Калипанова К. Т. ӘОЖ 372 Ізденушілік әрекет барысындағы баланың танымдық белсенділігін дамыту*
3. *Интернет желісі*